

Vastaus lausuntopyyntöön luonnoksesta asetukseksi vapaaehtoisista covid-19-rokotuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamisesta

Suomen Proviisoriyhdistys ry kiittää mahdollisuudesta kommentoida luonnosta asetukseksi vapaaehtoisista covid-19-rokotuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamisesta.

Taustaa

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa todetaan, että selvitetään ne lainsäädännön kohdat, jotka nykyisellään rajoittavat apteekkien toiminnan laajenemista esimerkiksi rokotuksiin tai muihin matalan kynnyksen terveyspalveluihin. Apteekkien henkilöstön osaamista pyritään hyödyntämään entistä enemmän osana sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Lausuttavana olevassa luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi vapaaehtoisista covid-19-rokotuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:ää (Rokottaminen). Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että farmaseutti ja proviisori olisivat oikeutettuja antamaan rokotuksia pistoksina säädetyin edellytyksin. Lisäksi muutettaisiin edellytyksiä, joilla laboratoriohoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittanut lähihoitaja ja lähihoitajan tutkintoa edeltäneen koulutuksen suorittanut perushoitaja saisivat rokottaa. Jatkossa kyseisen ammattiryhmän edustaja saisi antaa rokotuksen 18 vuotta täyttäneille tai sitä vanhemmille. Ammattiryhmän edustajan tulisi toimia rokotukseen oikeutetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena, kun aikaisemmin on edellytetty välitöntä johtoa ja valvontaa.

Mahdollistamalla edellä mainittujen ammattiryhmien toimiminen rokottajina on tavoite turvata osaltaan rokotusten eteneminen mahdollisimman tehokkaasti.

Lausuntomme esityksestä

Suomen Proviisoriyhdistys kannattaa rokotusoikeuden laajentamista niille farmasian ammattihenkilöille, jotka sen lisäkoulutuksella haluavat itselleen hankkia. Ehdotus vahvistaisi osaltaan farmasian ammattilaisten roolia terveydenhuollossa. Farmasian maailmanjärjestö, The International Pharmaceutical Federation (FIP), kehottaa valtioita edistämään farmasian ammattilaisten rokotusoikeutta ja rokottamista apteekeissa (FIP 2020).

Osaaminen

Proviisorit ja farmaseutit ovat terveydenhuollon laillistettuja ammattilaisia, joiden osaaminen tukee rokottamista ja kansallisen rokotusohjelman toteutumista. Lääke- ja terveystieteiden osaaminen on hyvä pohja rokottamisen vaatimalle lisäkoulutukselle. Monissa Euroopan maissa farmasian ammattilaiset ovat antaneet rokotuksia useiden vuosien ajan ja menestyksekkäästi esimerkiksi COVID-19-pandemian aikana.

Proviisoreilla ja farmaseuteilla on erityistä lääkeosaamista, jota he pystyisivät rokotusten yhteydessä välittämään rokotettaville. Tietoisuuden lisääminen saattaa vähentää epäluuloja ja rokotekriittisyyttä.

Lisäkoulutuksen tarve ja osaamisen ylläpito

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden rokotusoikeudessa tulee huolehtia riittävästä osaamisesta, varmuudesta toimia ja ensiapuvalmiudesta rokotustilanteissa. Tällä hetkellä farmasian koulutusohjelmiin ei sisälly rokottamiseen valmistavia opintoja. Esitysluonnoksessa farmasian ammattilaisten rokotusoikeuden ehdoksi esitetään lisäkoulutusta. Suomen Proviisoriyhdistys katsoo, että lisäkoulutus rokotusoikeuden ehtona on tarpeellinen. Lisäkoulutuksen lisäksi ammattilaisilla tulee olla mahdollisuus riittävän rokotusosaamisen ylläpitoon ja sen varmistamiseen koulutuksen jälkeen.

Rokottamisen ikärajaus

Esityksen mukaan proviisorien ja farmaseuttien sekä laboratoriohoitajien, sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittaneiden lähihoitajien ja lähihoitajan tutkintoa edeltäneen koulutuksen suorittaneiden perushoitajien rokotusoikeus rajattaisiin 18 vuotta täyttäneisiin ja sitä vanhempiin.

Muistiolounnoksessa ikärajausta perustellaan alaikäisten rokottamisen vaatimalla erityisosaamisella ja potilasturvallisuudella. Haluamme huomauttaa, että erityisosaamista on mahdollista hankkia lisäkoulutuksella, eikä rokotusoikeuden rajoittaminen rokottajan pohjakoulutuksen perusteella olisi tarpeellista. Potilasturvallisuudesta on huolehdittava kaikissa tilanteissa, ja vastuulääkäri voi asettaa tarpeelliseksi katsomiaan rajoituksia turvallisuuden varmistamiseksi.

Apteekit

Rokottamisoikeuden laajentaminen farmasian ammattilaisiin tarjoaisi apteekkeille mahdollisuuden tulla tiiviimmin osaksi hoitoketjua ja kehittää palveluja terveydenhuollon tueksi. Apteekin näkökulmasta rokottamistoiminnan järjestämisen vaatimukset olisivat samankaltaiset kuin tällä hetkellä. Suurimpana erona olisi se, että jatkossa rokotteen voisi antaa myös lisäkoulutuksen käynyt proviisori tai farmaseutti.

Rokotusoikeuden laajentamisella farmasian ammattilaisiin ja apteekkien laajemmin tarjoamalla rokottamispalveluilla voidaan nähdä monia yhteiskunnallisia hyötyjä. Osaltaan ne voisivat parantaa terveydenhuollon lähipalveluja. Rokotusten ottaminen olisi asiakkaalle helppoa ja miellyttävää, kun rokote olisi mahdollista saada apteekissa yhdellä asiointikerralla eikä kylmäsäilytyksen vaatimia rokotteita tarvitsisi kuljettaa mukana. Rokottaminen apteekkeissa voisi myös parantaa potilasturvallisuutta, kun kuljetuksen aikainen rokotteen väärin säilyttämisen riski

poistuisi. Lisäksi rokottaminen apteekissa voisi vähentää muun terveydenhuollon kuormitusta ja edistää rokotuskattavuutta.

Rokotuspalvelun järjestäminen apteekeissa on aina taloudellinen kysymys. Rokottamisen käytännön järjestämiseen voi liittyä haasteita esimerkiksi tilojen suhteen. Kustannuksia aiheuttavat muun muassa rokotuksiin käytettävä työaika ja tilamuutokset apteekkiin.

Tavoitteen saavuttaminen

Itä-Suomen yliopiston toteuttaman kyselytutkimuksen mukaan farmasian ammattilaisten halukkuudessa rokottaa on eroja. Yleisesti farmasian ammattihenkilöiden rokotusoikeutta kannatetaan, mutta kaikki eivät ole halukkaita rokottamiseen.

Katsomme, että rokotusoikeuden laajentaminen uusiin terveydenhuollon ammattihenkilöryhmiin on tervetullut esitys. Se voisi helpottaa hyvinvointialueiden resurssipulaa rokotusten järjestämisessä ja tarjota avoapteekeille mahdollisuuden tiivistää yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. Haluamme kuitenkin korostaa, että hallituksen tavoittelemat säästöt ja apteekkien henkilöstön osaamisen hyödyntäminen osana sosiaali- ja terveydenhuoltoa toteutuisivat huomattavasti paremmin esimerkiksi lääkehoitoon sitouttamisen, lääkehoidon arviointien ja farmaseuttiseen harkintaan perustuvan joustavamman lääkevaihdon kautta.

Kunnioittaen,

SUOMEN PROVIISORIYHDISTYS RY

Henna Ylikangas, hallituksen puheenjohtaja

Teemu Ali-Kovero, toiminnanjohtaja

Martta Huttu, edunvalvonta- ja viestintäproviisori

Viitteet

The International Pharmaceutical Federation 2020. FIP Call to Action to expand the role of community pharmacies in vaccination, including against COVID-19 and future pandemics. <https://transformingvaccination.fip.org/call-to-action/>